

Bezkonfesní osoby.

I. Právní pojem. — II. Vznik a zánik osobního stavu bezkonfesnosti. — III. Manželství. — IV. Vedení matrik. — V. Výchova a vyučování dětí. — VI. Výkon vyznání. — VII. Požadavek konfesnosti.

I. Právní pojem. St. z. z. č. 142/1867 ř. z. přiřkl ve čl. 15. pouze církvím a náboženským společnostem zákonem uznaným, jakožto korporacím právním, jistá oprávnění a povinnosti. Neuznává korporacní povahy jiných náboženských vyznání, zaručil ve čl. 16. právo domácího výkonu náboženství důsledně pouze jednotlivcům, t. j. přívržencům vyznání náboženského zákonem neuznaného. Z ustanovení čl. 14. cit. zák. „úplná volnost víry a svědomí každému jest zaručena“ a z ustanovení zák. č. 49/1868 ř. z., jenž v §§ 4—6 připustil výstup z církve bez povinnosti vstoupiti do jiné náboženské společnosti zákonem uznané, nebo státi se přívržencem vyznání zákonem neuznaného, vyplynula právní možnost existence osob, které nebyly ani členy církve nebo náboženské společnosti zákonem uznané, ani přívrženci vyznání zákonem neuznaného, nýbrž ve vlastním slova smyslu bez vyznání. Zák. č. 51/1870 ř. z. použil výrazu „osoby, jež nenáleží k nijaké církvi nebo společnosti náboženské zákonem uznané“, prov. nař. č. 128/1870 ř. z. použilo pak po prvé pro zmíněné osoby výrazu „bez vyznání“. Dle těchto předpisů jest bezkonfesním každý, kdo není členem církve nebo náboženské společnosti zákonem uznané, bez ohledu na jeho vnitřní náboženské přesvědčení a bez ohledu, zdali jest přívržencem náboženského vyznání zákonem neuznaného. Zákonné uznání náboženských společností upravil pak zák. č. 68/1874 ř. z.

Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi připustil bezkonfesnost teprve zák. čl. XLIII/1895 tím, že dovolil výstup z recipované církve nebo náboženské společnosti uznané bez současného přístupu k jiné recipované církvi neb společnosti zákonem uznané. Pouze ohledně dětí učiněna výjimka. Děti, jejichž oba rodiče nebo jeden z nich nenáleží k žádné z recipovaných nebo zákonně uznaných náboženských společností, sledují v náboženském vyznání některou církev recipovanou nebo zákonem uznanou společnost náboženskou a mají v ní býti vychovávány (§ 26 cit. zák.). Týž zákon recipoval taxative určité církve a upravil možnost vzniku náboženských společností nových. Cit. z. zák. č. 142/1867

ř. z. byl ústavou zrušen. § 124 úst. list. praví: „Všechna náboženská vyznání jsou si před zákonem rovna.“ V teorii jest sporno, zda tímto ustanovením byl odstraněn posavadní rozdíl mezi uznanými (recipovanými) církvemi a náboženskými společnostmi a náboženskými společnostmi neuznanými, resp. zdali zákonné předpisy o uznávání náboženských společností (zák. č. 68/1874 ř. z. a zák. čl. XLIII/1895) pozbyly platnosti. Pro názor, že byly zrušeny, uvádí se, že z původního § 124 osnovy úst. list. byla škrtnuta věta: „Zákon stanoví podmínky uznání náboženských vyznání“ z toho důvodu, protože odporuje proponované zásadě rozluky státu od církví v § 122 úst. list. vyslovené. Pro opačný názor uvádí se, že přes to, že úst. list. nerozeznává výslovně státem uznaných společností náboženských od společností náboženských neuznaných, jest rozdíl tento činiti a že zejména zůstaly v platnosti příslušné zákony starší, zejména zák. č. 168/1874 ř. z., resp. zák. čl. XLIII/1895. Výše zmíněný § 122 úst. list. mluví však pouze o výkonu jakéhokoliv vyznání, náboženství, nebo víry, nikoliv o právní povaze náboženských společností samých, takže neposkytuje bezpečného podkladu pro výše uvedený závěr na zrušení onoho rozdílu právně vysoce důležitého. Odstranění tohoto rozdílu by znamenalo, že náboženské společnosti po právu neexistující nabyly právní povahy korporacní. Tento důsledek nemohla ani původní osnova ústavní listiny — formálně rozluková — přijmouti, neboť obsahovala ustanovení, že zákon stanoví podmínky uznání náboženských vyznání, s tím odůvodněním, že „důležité zájmy státní vyžadují, aby podmínky uznání náboženských vyznání byly stanoveny přímo zákonem“. Praxe nepokládá rozdíl tento za zrušený (vyhl. min. škol. č. 542/1920 Sb. o uznání církve československé, č. 193/1925 Sb. o uznání církve československé na území Slovenska a Podkarpatské Rusi). Stejně stanovisko zaujal zák. č. 226/1922 Sb., jenž v § 3 mluví o záciích bez vyznání nebo vyznání státem neuznaného na rozdíl od žáků ostatních vyznání, dále zák. č. 96/1925 Sb., jenž v § 18 vztáhl účinnost ustanovení § 20 zák. čl. LIII/1868 též na zákonem uznané náboženské společnosti, a jenž v § 15 rozlišuje mezi církvemi a náboženskými společnostmi a jich příslušníky na jedné straně a mezi osobami bez vyznání a jejich spolky na druhé straně. Nezměnila tedy ústavní listina na pojmu bezkonfesnosti nic. Na

území mimo Slovensko a Podkarpatskou Rus jsou zákonně uznány tyto náboženské společnosti: Církev katolická (ritu latinského, řeckého, arménského; ovšem jest organisován prozatím jen ritus latinský); církve evangelické (českobratrská, německá, augšpurská ve východním Slezsku v Československu a Jednota bratrská); řecká nesjednocená (orientální), starokatolická, československá a náboženská společnost židovská. (Mohamedáni nejsou organisováni.) Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi jsou zákonem recipovanými tyto náboženské společnosti: Církev katolická (s organisovaným ritem latinským a řeckým), evangelická (augšpurského a reformovaného vyznání), řecko-orientální srbská (řecko-orientální rumunská a unitářská nejsou organisovány) a náboženská společnost židovská. Na tomtéž území uznána byla na základě zák. čl. XLIII/1895 náboženská společnost baptistů.

Otázku, kdo jest po zákonu členem takové náboženské společnosti, sluší předem rozhodnouti dle předpisů státních, v nedostatku jich dle předpisů církevních. Proto nestává se bezkonfesním ten, kdo aktem církevním byl z takové církve vyloučen, avšak nevystoupil z ní podle zákonů státních. Bezkonfesním však přestává býti ten, kdo byl do takové církve přijat aktem církevním, ježto přijetí do církve není státním zákonem upraveno.

Organisaci bezkonfesních nelze provésti podle kultových zákonů; lze ji provésti podle spolkového zákona.

Podle sčítání r. 1921 bylo v českých zemích 716.515 bezkonfesních osob; na Slovensku bylo 6818 a v Podkarpatské Rusi 1174.

II. Vznik a zánik osobního stavu bezkonfesnosti. Ustanovení zák. č. 49/1868 ř. z., č. 277/1920 Sb. a zák. čl. XLIII/1925 týkající se této věci byla zrušena a nahrazena celostátním zákonem č. 96/1925 Sb.

Vstup do stavu bezkonfesnosti děje se:

1. Prvotním určením při narození

a) osobami k tomu oprávněnými. Dle § 1 zák. č. 96/1925 Sb. mohou určité osoby bez ohledu na své vlastní náboženské vyznání volně určit dítěti v době do 14 dnů po jeho narození stav bezkonfesnosti. Oprávněni k tomu jsou: u dětí manželských oba rodiče souhlasně, u dětí nemanželských matka, u dětí osiřelých ten z rodičů, který žije, zemřeli-li oba, zákonný zástupce dítěte. Určení toto stane se přihláškou k zápisu do

matriky narozených. Lhůta 14 dnů jest praeklusivní. Výkonem tohoto práva určena je bezkonfesnost dítěte se zpětnou platností ode dne jeho narození. Jen tenkrát, nebylo-li toto primární právo uplatněno, přichází na druhém místě pro určení náboženského vyznání dětí v manželství zrozených nebo jim na roveň postavených v účinnost smlouva manželů, jimž přísluší dle § 1, odst. 1, cit. zák. právo smlouvou volně ustanoviti dítěti náboženské vyznání, tedy i bezkonfesnost, a vyloučiti tak supletorní ustanovení zákona o náboženském vyznání narozených. Aby tento smluvní účinek nastal, musí ovšem smlouva býti uzavřena před narozením dítěte, ježto jinak nabývá dítě náboženského vyznání ze zákona dnem narození, neuplatnili-li ovšem manželé právo dle § 1, odst. 2, cit. zák. I v tomto případě určeno je vyznání dítěti v době jeho narození. Třetí případ prvotního určení bezkonfesnosti dítěti v době jeho narození, tedy se zpětnou účinností, obsahuje poslední věta § 1, odst. 1, cit. zák.: „Jsou-li rodiče neznámi, rozhodne o náboženském vyznání dítěte, kdo má právo dítě vychovávat.“

b) Zákonem. Nebyla-li určena oprávněnými osobami dítěti bezkonfesnost, stávají se dle § 1, odst. 1, cit. zák. ze zákona bezkonfesními děti v manželství zrozené nebo jim na roveň postavené, jsou-li oba rodiče bez vyznání; není-li tomu tak, následují děti mužského pohlaví otce, děti ženského pohlaví matku. Děti nemanželské stávají se bezkonfesními, je-li matka v době porodu bez vyznání. I v těchto případech určen je stav bez vyznání dítěte v době jeho narození.

2. Ztrátou členství v zákonně uznané církvi nebo náboženské společnosti.

a) Výstupem. Uplatnění výstup z církve nebo náboženské společnosti státem uznané ohledně dětí do dokonání 16. roku věku jejich přísluší jedině tomu, kdo jest oprávněn určit dítěti prvotní vyznání, tedy u dětí manželských oba rodičové souhlasně, u dětí nemanželských matka, u dětí osiřelých ten z rodičů, který žije, zemřeli-li oba, zákonný zástupce dítěte a jsou-li rodiče neznámi, ten, kdo má právo dítě vychovávat. Vystoupili z církve rodiče, aniž uplatnili výslovně výstup svých dětí, nemění se tím nic na náboženském vyznání dětí, neboť následování dětí v náboženství rodičů dle § 1 má místo jen při prvotním určení náboženství dítěti zákonem. Rodiče a poručníci, jakož i orgány církví a náboženských společností jsou odpovědni za přesné dodržování před-

chozích předpisů. Pro porušení jich přísluší nejbližším příbuzným jakož i představeným náboženských společností a představeným spolků osob bez vyznání (§ 15 cit. zák.) právo dovolati se pomoci úřadů, které mají věc vyšetřiti a učiniti opatření podle cit. zák. Po dokonání 16. roce svého věku jest oprávněn každý svobodně a samostatně rozhodovati o svém náboženském vyznání. Aby vystoupení z církve bylo po zákonu platno, je nutno, aby vystupující nebo podle §§ 1, 2 oprávněný ústně nebo písemně oznámil je okresnímu politickému (služnovskému, městskému, notářskému) úřadu místa svého bydliště, nebo nemá-li na území Československé republiky svého bydliště, jmenovanému úřadu své obce domovské. Písemné oznámení o výstupu několika osob může býti platně učiněno jen za členy téže rodiny. Jiná hromadná oznámení o výstupu nejsou po zákonu přípustna. Právní účinky vystoupení z církve nastávají dnem tohoto oznámení. Tímto dnem tedy ztrácí dotyčný své posavadní členství v církvi nebo náboženské společnosti státem uznané a stává se bezkonfesním. Úřad výše uvedený vydá do jednoho měsíce podateli písemné vyřízení a zároveň zpraví o tom představeného nebo duchovního správce opuštěné církve. Předpis o vyrozumění tomto postrádá zákonné sankce a nemá nezachování jeho nijakých právních následků na platnost vystoupení z církve. Vyřízení má smysl pouze deklaratorní. Kladným vyřízením se pouze konstatuje nastalá již právní skutečnost výstupu. Záporným vyřízením, jež jest odůvodniti, se konstatuje jen, že výstup právně nenastal. Z vyřízení přísluší podateli stížnost podle obecných předpisů o správním řízení i stížnost k správnímu soudu. Vyrozumění představeného nebo duchovního má se ovšem státi jen v případě kladného vyřízení, a nepřísluší jim stížnost, poněvadž nejsou stranami v řízení, nýbrž zpravují se pouze o pravoplatně nastalém výstupu za účelem evidence. Podání úřadům, protokoly, přílohy těchto podání a protokolů, jakož i opravné prostředky řádné i mimořádné, jež se činí na podkladě cit. zák., jsou prosty kolků a státních poplatků a dávek.

b) Úmrtím.

c) Odnětím zákonného uznání církve nebo náboženské společnosti (§ 18 zák. čl. XLIII/1895).

d) Zánikem církve nebo náboženské společnosti.

Výstup ze stavu bezkonfesnosti může nastati jen tím, že bezkonfesní stal se členem církve nebo náboženské společnosti zákonem uznané. Bezkonfesním nepřestává býti však ten, kdo stává se přívržencem vyznání zákonem neuznaného. O vstupu bezkonfesního do církve nebo společnosti státem uznané ustanovuje cit. zákon pouze, že vstup do nově zvolené církve oznámí vystupující představenému nebo duchovnímu správci této církve. Právní význam tohoto ustanovení je pouze negativní, že totiž státním úřadům nenáleží v této věci jednati, takže oznámení ono neznamená přijetí do církve ve smyslu právním. Otázka přijetí do církve jest otázkou autonomie její a jen jí přísluší stanoviti podmínky a vysloviti přijetí.

V tom směru nečiní výjimky ani § 7 zák. č. 68/1874 ř. z., který ustanovuje, že, má-li se zřídiť obec náboženská z osob, které posud nepříslušely k náboženské společnosti, jejíž obec se zřizuje, mají osoby ty, když zřízení náboženské obce bylo povoleno, prohlásiti před úřadem politickým, že k obci přistupují, a že tento úřad má to oznámiti představenému nebo správci duchovnímu opuštěné církve nebo náboženské společnosti. Tím ovšem není řečeno, že i příslušnou obcí resp. náboženskou společností přijati býti musí; nicméně má toto prohlášení týž právní účinek jako prohlášení o výstupu, normované ve čl. 6 zák. č. 49/1868 ř. z. (nyní v § 6 zák. č. 96/1925 Sb.). Bylo-li tedy prohlášení o přístupu před politickým úřadem učiněno, ale přijetí náboženskou společností bylo odepráno, stane se osoba bezkonfesní. Ustanovení cit. § 7 zák. č. 68/1874 ř. z. je zcela výjimečným vystoupením z církve, nebylo proto zák. č. 96/1925 Sb. zrušeno.

III. Manželství. Zák. č. 51/1870 ř. z. svěřil úřední jednání ve věci manželství osoby, která nenáleží k nijaké církvi nebo společnosti náboženské zákonem uznané, politickým úřadům první stolice, a rozšířil platnost čl. II. zák. č. 47/1868 ř. z. a zák. č. 4/1869 ř. z. na toto úřední jednání. Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi byl zák. čl. XXXI/1894 zaveden obligatorní sňatek civilní. Nyní platí pro celé státní území zák. č. 320/1919 Sb., změněný zák. č. 113/1924 Sb. Jím zaveden byl fakultativní sňatek občanský bez rozdílu náboženského vyznání snoubenců, při čemž je stranám občanský již oddaným dáno na vůli, chtějí-li se podrobiti také obřadům církevním. Ježto však bezkonfesní nenáleží k žádné uznané nábo-

ženské společnosti, mohou uzavřít pravidelně pouze sňatek občanský; zdali možný církevní sňatek, řídí se podle předpisů příslušných církví nebo náboženských společností.

IV. Vedení matrik. Zák. č. 51/1870 ř. z. svěřil vedení matrik o. b-ch politickým úřadům první stolice a ustanovil, že tito zapíší takovou osobu prozatím i tenkrát, kdyby bylo pochybno, zdali jim to přísluší, a že zavede řízení za účelem vyšetření. Prov. nař. č. 128/1870 ř. z. bylo uloženo těmto úřadům, aby, pokud se týče vnitřního zařízení a vedení těchto matrik a potvrzení i vysvědčení, jež se podle těchto matrik vydávají, řídily se předpisy vydanými pro úřady uznaných církví a náboženských společností, jež vedou matriky, a by v rubrice pro vyznání náboženské zapsaly slova „bez vyznání“. Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi zavedeny byly zák. čl. XXXIII/1894, jenž byl změněn zák. čl. XXXVI/1904, výlučné matriky státní. Do matrik zapisovati jest i náboženství. Po připuštění bezkonfesnosti zák. čl. XLIII-1895 bylo pak nařízením uh. min. vnitř. č. 80.000/1906 stanoveno, že nelze sice v matrice narozených napsati, že dítě jest mimo recipované nebo zákonem uznané vyznání ani že náleží k některému zákonem neuznanému vyznání (§ 33), že však u dětí, jichž rodiče neurčí náboženství dítěte k pohlaví jeho náležejícího, neb označí takové náboženství, které nepatří mezi vyznání přijatá nebo zákonně uznaná, zapsati jest poznámku „náboženství jeho prozatím nebylo určeno“. Dodatečný zápis uznaného vyznání musil se státi nejpozději, jakmile stalo se dítě školou povinným (§ 27 zák. čl. XLIII/1895). Jinak do rubriky pro náboženství byla zapisována slova „bez vyznání“. Výstup z církve zapisovati jest v rubrice pro dodatečné zápisy. Obsah zápisů matričních musí ovšem vyhovovati dnes předpisům zák. č. 96/1925 Sb.

V. Výchova a vyučování dětí. § 139 vs.-obč. zák. ukládá rodičům povinnost, své děti vychovávat, t. j. mezi jiným položit základy k budoucímu blahu svých dětí vyučováním náboženství a užitečných vědomostí. Ve kterém náboženství má dítě býti vychováváno resp. vyučováno rodiči, rozhodují politické úřady (§ 140 vs.-obč. zák.). Rozumí se, že rodiče mají vychovávat dítě v tom vyznání (bez vyznání), k němuž dítě patří podle zákonných předpisů. §§ 3, 17, 29 a 30 zák. č. 62/1869 ř. z. ve znění zák. č. 53/1883 ř. z. ustanovily za

povinný předmět učební na národních školách náboženství. Totéž učinil zák. čl. XXXVIII/1868. §§ 1 a 2 zák. č. 226/1922 Sb. ustanovily jako povinný předmět učební ve školách obecných a občanských náboženství, avšak s výhradou uvedenou v § 3, dle níž žáci bez vyznání nebo vyznání státem neuznaného jsou všeobecně zproštěni povinnosti, aby se zúčastnili vyučování náboženství. Tato výhrada však na Podkarpatské Rusi neplatí, poněvadž zák. č. 226/1922 Sb. na Podkarpatskou Rus se nevztahuje.

VI. Výkon vyznání. O výkonu vyznání náboženského jedná ústavní listina ve hlavě páté, která mluví o právech a svobodách, jakož i povinnostech občanů, a sice v §§ 122, 123 a 125. Ustanovení § 121 o záruce svobody svědomí a vyznání nemá významu, poněvadž na prahu jejich přirozené psychické svobody zastavují se rozkazy a zákazy moci státní. Všichni obyvatelé republiky Československé, státní příslušníci i cizozemci mají bez rozdílu, zda přináležejí k nějaké zákonem uznané náboženské společnosti či nikoli, právo vykonávati veřejně i soukromě jakékoliv vyznání, náboženství nebo víru. Výkon určitých náboženských úkonů může však býti zakázán, odporuje-li veřejnému pořádku nebo veřejné mravnosti. Zakázáno jest nutiti kohokoliv přímo nebo nepřímo k účasti na jakémkoliv náboženském úkonu s výhradou práv plynoucích z moci otcovské nebo poručenské.

§ 14 (rušení obecného míru) zák. z 19. III. 1923, č. 50 Sb., na ochranu republiky, č. 2 a 3 (proti skupinám) a 4 (proti jednotlivci) vztahují se výslovně i na osoby bez vyznání.

Zák. z 13. VII. 1922, č. 223 Sb., upravil přísahy konané před soudem u osob bez náboženského vyznání (formule: „Přisáhám“).

VII. Požadavek konfesnosti. Dle § 106 úst. list. požívají všichni obyvatelé republiky naprosté ochrany svého života i své svobody nehledíc k tomu, jakého jsou původu, státní příslušnosti, jazyka, rasy, nebo náboženství. Dle § 128 úst. list. jsou si všichni státní občané republiky Československé (na rozdíl od cizích příslušníků) před zákonem plně rovni a požívají stejných práv občanských a politických, nehledíc k tomu, jaké jsou rasy, jazyka, nebo náboženství. Rozdíl v náboženství, víře, vyznání a jazyku není žádnému státnímu občanu republiky Československé (na rozdíl od cizích státních příslušníků) v mezích všeobecných

zákonů na závadu, zejména, pokud jde o přístup do veřejné služby, k úřadům a hodnostem, aneb pokud jde o vykonávání jakékoliv živnosti nebo povolání. Tím však nejsou dotčena práva, jež státním orgánům v těchto směrech přísluší podle platných nebo budoucně vydaných zákonů z důvodů veřejného pořádku a bezpečnosti státní i účinného dozoru. Stav bezkonfesnosti nemůže tedy v těchto věcech býti právně rozhodujícím, pokud ovšem zvláštní zákony neobsahují výjimky. Bezkonfesnost bude ovšem právně padati na váhu, kde skutečnost určitého náboženského vyznání jest právně relevantní. Jako příkladem opatřování vyučování náboženství na školách národních, jež přísluší dle § 3, zák. č. 226/1923 Sb., úřadům církevním (představenstvům židovských obcí náboženských), dále při nadacích a jinde, kde požadavek konfesnosti, pokud se týče určité konfese, jest dán povahou věci.

Literatura.

Henner: „Základy práva kanonického“, II. vyd.; Weyr: „Soustava českoslov. práva státního“; Laštovka: „Ústava o poměru náboženských společností ke státu“ (Právní Obzor, roč. V.); Müller Václav: „Náboženské poměry v RČS.“ (Praha 1925). Josef Sommer.

Bilance.

1. Pojem a druhy bilancí. — 2. Platné právo. — 3. Bilance zlaté a stabilizační.

1. Pojem a druhy b-í. B. čili rozvaha jmění jest zvláštní druh přehledu jmění, při kterém v normálním případě jsou na jedné straně v penězích oceněná aktiva a na druhé straně v penězích oceněné závazky a čisté jmění (Passow). Jsou-li závazky větší než aktiva, jsou na jedné straně b. aktiva a obnos předlužení a na druhé straně závazky. Obě strany b. se účetně vyvažují. Lze též říci, že b. podávají na jedné straně obraz o použití kapitálu a na druhé straně o opatření kapitálu, takže lze z nich viděti eventuelní finanční strukturu podniku.

Zpravidla se činí rozdíl mezi b-í provozní, která se sestavuje koncem obchodního období a má za účel zjistiti především hospodářský výsledek tohoto období, a mezi b-í, jejíž hlavní účel jest, aby byla stanovena výše majetku podniku, jako zvláště při b-í likvidační, konkursní a východiskové. Tomuto lišení odpovídá rozdíl mezi b-í výnosovou a

mezi b-í majetkovou. (Jelikož provozní b. obsahují zpravidla původní pořizovací hodnoty jednotlivých součástí majetkových, z nichž se provádějí bilanční odpisy často větší než činí skutečné opotřebení, podávají nepřesný obraz majetkového stavu podniku následkem podcenění aktiv ve prospěch tichých rezerv. U špatného podniku může tomu býti naopak.)

Na b. pohlíželo se dříve hlavně s hlediska právníckého, aby byl zjednan souhlas mezi zákonnými předpisy a mezi obchodní praxí. Pak převládala opět stránka účetnická, která všímá si hlavně významu správného bilancování pro opatrné vedení obchodní.

Veliký význam přikládá b-i právo daňové. B. jest u nás základem pro vyměření zvláštní daně výdělkové u všech k veřejnému účtování povinných podniků. Předmětem zdanění jsou bilanční přebytky, ovšem u přihlížení k opravám nařízeným daňovými zákony. (§ 77 a d. zák. o přímých daních ze dne 15. VI. 1927, č. 76 Sb.). B. jsou dále u oněch poplatníků, kteří vedou řádné knihy obchodní, základem k vyměření daně důchodové (§ 10, odst. 2, zák. o přím. dan.), při čemž ovšem se musí opětně přihlížeti k oněm zvláštním ustanovením daňových zákonů o daňovém pojmu příjmu a dle daňových zákonů přípustných sraček (§ 7, § 15 a § 17 zák. o přím. dan.). Konečně jest též b. oněch censitů, kteří vedou řádné knihy obchodní, základem pro vyměření všeobecné daně výdělkové (§ 55 a d. zák. o přím. dan.). B-i upravenou dle zásad daňového zákonodárství nazýváme pak b-í daňovou.

Třebas že b. jsou důležité pro hospodářské vedení všech podniků, mají největší důležitost u podniků veřejně účtujících a z těch opět u společností akciových, u kterých má veřejnost zájem na určitém způsobu vedení b-í.

Teprve v poslední době staví se do předí problém hospodářský při b-ích a vzniká hospodářská theorie bilanční.

Hospodářská theorie bilanční vznikla v Německu, kde hlavními představiteli jejími jsou Schmalenbach a Schmidt.

V hospodářské theorii rozdíl mezi b-í výnosovou (dle Schmalenbacha dynamicou) a mezi b-í majetkovou (statickou) není rozdílem právním neb účetním, nýbrž především hospodářským. Účelem b. není pouze zjistiti jmění podniku, nýbrž hlavně býti základnou pro výpočet výnosu a to